

So. Agr. Pyr. Or. x, 71); c. 864: «castrum *Tarraça*»; 1519: «loco dicto *Tarrassa*», citat entremig del «term. *Rigardano*»: «via de *Rigardano* ad locum de *Vinciano*»: cites de Ponsich (*Top.*), que accentua bàrbarament *Tarraça*. (II) Crec que n'hi havia un altre a la Conca de Tremp, te. St. Serni, que hom ha confós amb *Tàrrega*. (III) A Ribagorça, recordo haver passat vora un lloc *Terrassa* entre *Vallabriga*, *Soliva* i *Solive*lla; 1495: *Val de Terraça*, 3 focs, en el fogatge de 1495; 1620: «*Terraza*», prop de Merli (*B. Ass. Exc.* 10 *Cat.* xi, 125). No sembla ser tot u sinó un (IV), també ribagorçà, però més a ponent, cap a l'Èsera, un *Terraza* que el P. Fita alludeix, i en part documenta, en la forma *Terraxi* de docs. medievals, prop de *Vaca*morta i entre Roda i Vallabriga (*BRAHist.* iv, 201).

¹ El nostre llibre és un diccionari etimològic i crític, que renuncia, per tant, a l'empresa avui illudòria, i sovint poc seriosa, de desxifrar el sentit i formació de noms creats en temps no assequible al saber de la Lingüística en el S. xx. Basti dir que *Egara* sembla ibèric (recordem *Igabrum*, *Ipagram*, *Ispalis*, *Thiar* etc.), i que és un nom diferent de *Εγωσα* de Ptolemeu, el qual era en els Pirineus, probablement el mateix que *EGÓSALE ètomon de *Gósol* (veg. aquest article). La nostra tasca és donar l'origen i explicació de *Terrassa*, el nom de la ciutat catalana, i assegurar-nos-en, que no és pas poca cosa. Aclarim només que és un ibèric afí al basc. És colpidora, en efecte, la quasi identitat del nom *Egara* amb el de *Agara*, subcomarca de Navarra, que ja veiem en bastants documents des del S. xi (a. 1007, 1027, 1092, en la *Topon.* d'A. Jibano, pp. 65-66), com nom d'una «villa» que marca el límit de la diòcesi de Pamplona (de la banda de Guipúscoa): «ad pedem montis Iga»; cf. *Ega* l'afl. de l'Ebre que baixa d'Estella i del límit amb Guipúscoa. — ² *Cat. Car.* ii, 399 ss., 415 (reprod. per Font Rius (*C. d. p.*, § 1.3 i § 2.1), ajudant-se amb còpies parcials o posteriors de Tessier, Baluze i el *Liber Antiquitatum* de Bna. El tort d'Abadal i Font ha estat imprimir *Terracium*, amb majúscula, quan el text indueix més aviat a veure-hi un nom comú, com si diguéssim: «aquell castell de terra, el renomnat castell aquell»; com que els copistes usen capritxosament *vel* i *et*, potser el text dictat per Carlemany deia: «intra --- et terracium c.»). Tant se val, perquè de tota manera el sentit ja és clar. — ³ Meyer-Lübke, *BDC* xi, 122, es limitava a assentar l'ètomon material TERRACEA vagament. Infundada i errada — a la babalà — l'explicació d'*AlcM* 'terra abundant en terrossos de mal treba-

Terrassola, Terrat, V. Terra

TERRATEIG

Poble valencià, de la baixa vall d'Albaida, uns 15 k. al Sudoest de Gandia.

PRON.: *terātéč*, recordava J. G. M., haver oït, a.

1935; jo vaig oir *tāratéč* a les enqs. de 1962, entre elles la del poble mateix (xxxii, 164.167), a Llutxent (xxxii, 191.20), a Castelló de les Gerres (xxxii, 159.19); i en el poble limitrof, Montitxelvo, em mostraven «el *Pon* de *tarātéč*» (xxi, 163.6). *AlcM*: *terātéč* i gentilici: *ter-rategí*.

Com a poble que és petit, en posició poc estratègica, i en terra poc viatjada, no m'ha estranyat trobar-ne poques notícies històriques, i sense cita documental del nom. SSiv. diu que des de 1240 a 1343 fou poble exclusivament morisc, posseït directament pel Rei; SSiv., però, no dóna els docs. directament, ni cita les seves fonts, ni menys hi dóna la forma en què troba el nom.

La primera cita del nom que trobo, directa i acurada, és de 1609, en el cens p. p. Boronat i Reglà (p. 117) que escriu ja *Terrateig* i hi troba només 56 cases de moriscos, senyorejades per D. Vicent Mercader; Lapeyre (p. 38) també hi troba només moriscos: 33 el 1563, 36 el 1572 i 38 el 1602. Sarthou (*GGRV* ii, 73) diu que va ser venut l'any 1343 pel rei Pere el Cerim. a Vidal de Vilanova, que devia portar-hi alguns pobladors, moriscos o cristians, però aquests serien pocs, de manera que amb l'expulsió es quedà reduït a 6 cases.

Cavanilles (ii, 136-7) descriu el terme de *Terrateig* i el barranc que hi baixa des de cap a Castelló de les Gerres en direcció a *Terrateig* i Montitxelvo. A *Terrateig* troba 60 veïns «casi sin aumento desde 1600».

ETIM. Res no se n'ha escrit (ni tan sols *AlcM*, ni el llibret d'Oliver-Asín), sinó jo, que em limitava a un mer diagnòstic d'arabisme (*E.T.C.* i, 268). Ara ho veig clar: *tarr at-tāg* 'el rodal, o rogalia, de la corona', al·ludint al fet d'haver pertangut directament a la nostra Corona reial. Si fa no fa, doncs, el mateix que en el *Llocnou de la Corona*, poble del Pla de Quart i Torrent. Els moriscos que s'hi establiren sabien prou que allò era de la corona reial: cosa que n'havia d'atraure, perquè el rei escanyava menys que els senyors privats.

Ar. *tāg* és el nom àrab general per a corona o garlanda: *tāg* «corona» (*RMa*, 43), amb glossa «episcopi, vel regis» (321): «corona como quiera: *tix*, pl. *tigen*»; «c. del que triunfa: *tich*, *atiāch*» *PAlc*, 156a34, b9; amb verb «coronar: *niteyēch*, *teyētā*»; «coronación: *teguēch*».

Tarr és 'cercle' en general, p. ex., 'cercol de garbell', 'marc', 'fusta que encercla qualsevol cosa', i després «pandero», que en l'àrab popular de Castella i Portugal prengué el sentit de diversos recipients: cast. *tarro* 'pot de terrissa etc.'; port. dial. *tarro* 'recipient d'escorça per munyir' (*DCEC*, s. v.).

En aquesta comarca Gandia-Albaida i en altres de valencianes, el trobem consolidat en bastants noms de lloc, designant els clots de fonts i barranques: p. ex., el barranc i Font del *Tarro*, a Llocnou de St. Jeroni (xxxii, 170.12); a Castellonet, però, deien *El Tàrrro*, sense genèric, com nom de la font mateixa i de tota la clotada a l'entorn (174.2); és a 3°25' × 38°53', on l'IGC pinta la *Fuente de la Cuta*; i és el cap del camí de la *Cuta*, que a Castellonet en diuen *Camí del*